

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΔΑΦΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗ - ΜΑΝΕΣΗ

Οι βιβλιοθήκες στην Ελλάδα έχουν διανύσει μια μακρά πορεία. Μέρος της πολιτιστικής και εθνικής παράδοσης οφείλουν τους πρώτους πυρήνες ύπαρξής τους σε λόγιους και συλλέκτες που ήθελαν να αφήσουν στην ιδιαίτερη πατρίδα τους το αγαθό της γνώσης. Προσκολλημένες στο τοποκεντρικό ενδιαφέρον, θεματοφύλακες της παράδοσης και μιας γνώσης που εξελισσόταν με ταχύτητα, οι βιβλιοθήκες αυτές κλήθηκαν στον 20ο αιώνα να αλλάξουν πορεία με επικέντρωση πια στο κοινό τους και όχι στον εαυτό τους. Η αλλαγή άξονα, η εξωστρεφής πολιτική της βιβλιοθήκης ως οργανισμού ενεργού στο κοινωνικό σύνολο και απόλυτα συνυφασμένη με αυτό, αποτέλεσε το στοίχημα των δεκαετιών που ακολούθησαν το Β' παγκόσμιο πόλεμο. Σήμερα ακόμα, το καίριο μέλημα μιας εθνικής πολιτικής για τις βιβλιοθήκες είναι ο προσδιορισμός του ρόλου τους και η ανάδειξή τους ως πληροφοριακούς οργανισμούς της χώρας. Αυτό αποτελεί το μοχλό ένταξής τους στο ενεργό κοινωνικό - οικονομικό γίνεσθαι και στις συμμετοχικές διαδικασίες της εξέλιξης. Είναι πλέον συνείδηση ότι η βιβλιοθήκη ως απλή αποθήκη παρωχημένης γνώσης είναι καταδικασμένη σε παρακμή και σβήσιμο.

Τρεις είναι οι άξονες πάνω στους

οποίους στηρίζεται αυτή η εξέλιξη:

- Η επικαιροποίηση του νομοθετικού πλαισίου και του πλαισίου λειτουργίας ώστε να είναι δυνατή η εξέλιξη.
- Η εκπαίδευση των ανθρώπων που στελεχώνουν τις βιβλιοθήκες και
- Η εδραίωση ενός δικτύου συνεργασιών μέσα και έξω από τη χώρα.

Σε ότι αφορά το νομοθετικό πλαίσιο, η Ελλάδα είχε την τύχη να στηρίζεται σε ισχυρή βάση που σήμερα χρειάζεται μόνο παρεμβάσεις επικαιροποίησης, που προέκυψαν από την εξέλιξη του κλάδου, της τεχνολογίας και των κοινωνικών δομών. Το Υπουργείο Παιδείας ενεργεί προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς και προς την κατεύθυνση δημιουργίας κοινής πολιτικής σε θέματα όπως η διαχείριση των συλλογών, η στέγαση, η παροχή υπηρεσιών κλπ. Θα ήθελα να αναφέρω, προκειμένου να δοθεί η εικόνα εξέλιξης του νομικού πλαισίου των βιβλιοθηκών ότι η πρωτοποριακή για την εποχή της νομοθεσίας του 1949 έδωσε τη δυνατότητα στις βιβλιοθήκες της χώρας μας να αποκτήσουν ένα πλαίσιο συνεργασίας, ένα διαρθρωμένο σύστημα λειτουργιών, σαφείς στόχους και σκοπούς, δυνατότητα εξέλιξης και το κυριότερο, όραμα. Οι βιβλιοθήκες, που έγιναν Δημόσιες, είχαν την ευκαιρία να ακολουθήσουν το νομικό

αυτό πλαίσιο (το οποίο προέβλεπε συνολική για τη χώρα ρύθμιση) είχαν τη δυνατότητα ανάπτυξης, παρά τις πενιχρές αλλά σταθερές χρηματοδοτήσεις. Όσες παρέμειναν στους Δήμους και τις Κοινότητες ήκμασαν και παρήκμασαν αναλόγως των συγκυριών, καθώς έλειπε η σταθερότητα, αυτό πάντα με εξαιρέσεις.

Η νομοθετική αυτή σύλληψη, που σήμερα πια χρειάζεται επικαιροποίηση, υπήρξε ένας από τους καίριους παράγοντες που διαμόρφωσαν την πραγματικότητα των λαϊκών βιβλιοθηκών.

Ένας δεύτερος παράγοντας που συνέβαλε στη διαμόρφωση της βιβλιοθηκονομικής πραγματικότητας και που η χώρα μας έχει ακόμα πολύ δρόμο να διανύσει είναι η εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων. Η πραγματικότητα των λαϊκών βιβλιοθηκών δίνει ακόμα και σήμερα την εικόνα απασχόλησης ατόμων εκτός ειδικότητας συχνά και ως μόνων εργαζομένων στη βιβλιοθήκη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια σειρά από κακοδαιμονίες που είναι γνωστές.

Οι σχολές των ΤΕΙ έχουν πάνω από 15 χρόνια που τροφοδοτούν την αγορά εργασίας με αποφοίτους τους, ενώ το μόνο πανεπιστημιακό τμήμα του Ιονίου έδωσε τους πρώτους αποφοίτους εδώ και 4 χρόνια.

Η συμβολή των αποφοίτων και των δυο περιπτώσεων στον επαγγελματικό χώρο ήταν ουσιαστική κυρίως στους εξής τομείς:

1. Δημιούργησε ανθρώπους με επαγγελματική συνείδηση και εκπαίδευση που τη στήριζε.

2. Δημιούργησε ανθρώπους μιας ειδικότητας που εθεωρείτο ανύπαρκτη. Οι άνθρωποι αυτοί μίλησαν για πρότυπα και για διεθνείς πρακτικές. Είχαν τεχνογνωσία και ανέσυραν τις βιβλιοθήκες από τα χέρια των καλοπροαίρετων ερασιτεχνών

και τις έδωσαν στα χέρια των εκπαιδευμένων επαγγελματιών. Πρέπει δυστυχώς να παρατηρήσω ότι στις συνειδήσεις των ανθρώπων η μάχη αυτή δίνεται ακόμα.

3. Δημιούργησε ένα δίκτυο ανθρώπων με κοινή εκπαιδευτική υποδομή και κοινούς στόχους.

Επειδή ανέφερα τα αποτελέσματα της βιβλιοθηκονομικής εκπαίδευσης, θα ήθελα να κάνω μια παρένθεση και να αναφέρω έναν από τους καίριους προβληματισμούς μας: την ταυτότητά της. Ο προβληματισμός αυτός δεν είναι αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο αλλά αν εξετάσουμε τη βιβλιογραφία του κλάδου και τα προγράμματα σπουδών των σχολών, θα δούμε τις μετεξελίξεις, τις διευρύνσεις και τις ειδικεύσεις.

Στη χώρα μας, η εικόνα της βιβλιοθήκης ως παρακαταθήκης της παράδοσης αντικατοπτρίστηκε και στην εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων. Αναφέρω ως παράδειγμα τα μαθήματα λογοτεχνίας και ιστορίας και την περιορισμένη παρουσία μαθημάτων διαχείρισης, παροχής υπηρεσιών κλπ. Οι πορείες αυτές δείχνουν επίσης να ακολουθούν φάσεις καθώς αναζητείται η ταυτότητα μιας ούτως ή άλλως νέας επιστήμης. Παρατηρούμε επίσης μεγάλη έμφαση σε μαθήματα καταλογογράφησης και ταξινόμησης (συχνά φθάνουν τα 3 ή και 4 εξάμηνα) σα να θέλουμε να πούμε ότι αυτό είναι στοιχείο που μας διαφοροποιεί, ενώ αντίθετα δίνουμε μικρή έμφαση σε θέματα όπως το μάρκετινγκ των βιβλιοθηκών ή και καθόλου αναγνώριση σε θέματα όπως η διεπιστημονική συνεργασία, σε μια επιστήμη που από τη διαχειριστική της φύση είναι διεπιστημονική όπως ακριβώς η πληροφορική, ο μεγάλος μας συνεργάτης.

Η πορεία της εκπαίδευσης των βιβλιοθηκονόμων, επανέρχομαι, είναι ανάλογη με αυτή του εξωτερικού. Η έμφαση στην

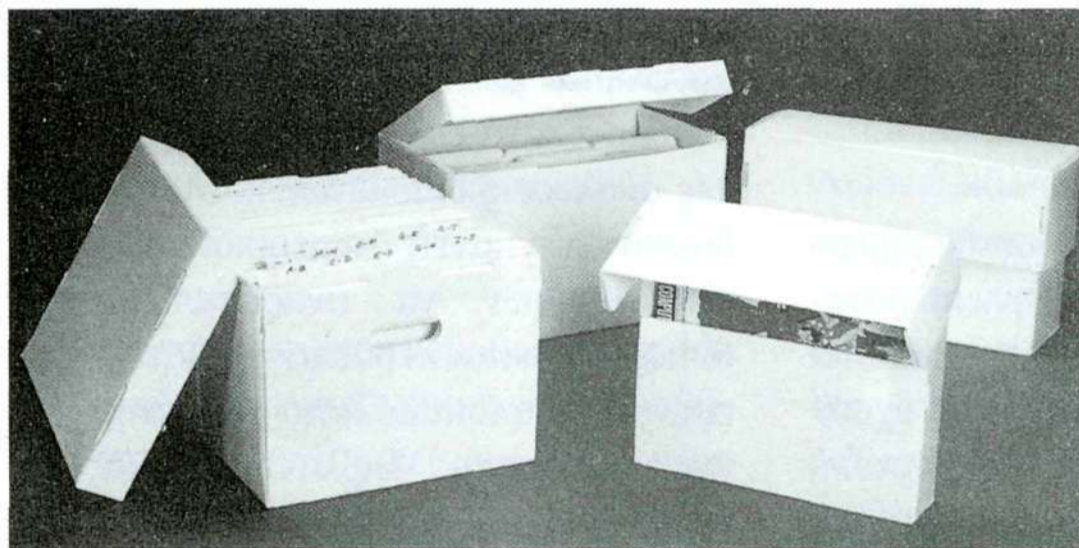
τεχνολογία, η ενσωμάτωση στοιχείων που μιλούν για πληροφόρηση και διαχείριση της γνώσης είναι δεδομένα.

Πιστεύω ότι η εκπαίδευση αυτή είναι ο καίριος άξονας δημιουργίας ενός αισιόδοξου μέλλοντος για τις βιβλιοθήκες, καθώς από αυτόν εξαρτάται ό,τι πιο πολύτιμο έχουμε: το ανθρώπινο δυναμικό. Είναι οι μόνοι άλλωστε που αυτή τη στιγμή διασφαλίζουν και την επιμόρφωση, που έχουν ανάγκη και που διενεργείται για όλο το δυναμικό των βιβλιοθηκών, ειδικευμένο και μη.

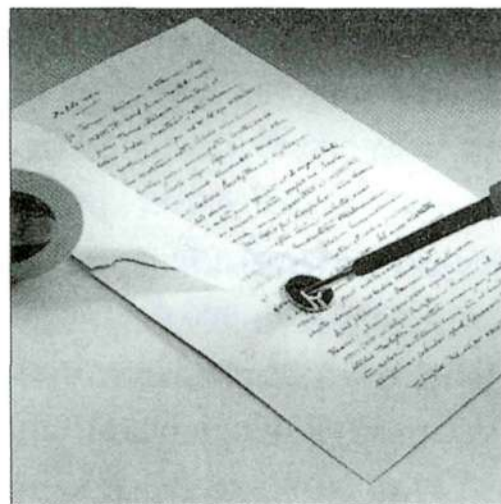
Ο τρίτος παράγοντας αναβάθμισης των βιβλιοθηκών μας είναι η δημιουργία ενός δικτύου συνεργασιών μέσα και έξω από τη χώρα. Η ανταλλαγή απόψεων, εμπειριών, δεδομένων, γνωστικών στοιχείων είναι πιο απαραίτητη παρά ποτέ. Οι δυνατότητες που μας δίνει η τεχνολογία εξα-

σφαλίζουν την υποδομή για τις συνεργασίες αυτές. Το παράδοξο αυτής της τεχνολογίας είναι ότι σήμερα μας καλεί για όλο και λιγότερη αυτονομία (προς εξοικονόμηση υλικών και ανθρώπινων πόρων) και σε όλο και μεγαλύτερη συνέργια. Στην κατεύθυνση αυτή βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη συνεργασίες ανάμεσα σε βιβλιοθήκες ή και συνεργασίες τους με άλλους φορείς όπως πολιτιστικούς συλλόγους, επιχειρήσεις, τοπική αυτοδιοίκηση, σχολεία. Από την άποψη αυτή, η σημερινή πρωτοβουλία για τη συνάντηση ανοίγει ένα πλαίσιο συνεργασίας που η χώρα μας έχει ανάγκη να αξιοποιήσει και ελπίζω σήμερα να είναι μια καλή συγκυρία διεύρυνσης συνεργασιών.

*Η Δάφνη Κυριάκη - Μάνεση
είναι Ειδική Γραμματέας του ΥΠΕΠΘ
και επίκουρος καθηγήτρια του Ιονίου Παν/μίου*

Αρχειακά κουτιά

Αποκατάσταση εγγράφων

Μεμβράνη προστασίας βιβλίων

Η εταιρεία **ABIO** εμπορεύεται υλικά αρχειοθέτησης (φακέλους, κουτιά κ.τ.λ.) ειδικών προδιαγραφών, για την αποδοτικότερη φύλαξη των αρχείων και των βιβλίων σας.

Αυτό φανερώνεται από τους σπουδαίους πελάτες μας, που τους προμηθεύουμε επί σειρά ετών, όπως είναι η Βουλή των Ελλήνων, το Υπουργείο Εξωτερικών, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και πολλοί άλλοι.

Επίσης, μπορείτε να βρείτε σε μας και ολοκληρωμένα συστήματα αποκατάστασης και συντήρησης βιβλίων και χαρτιών, όπως ειδικές διαφανείς ταινίες και μεμβράνες για την εξωτερική προστασία και κάλυψη των διαφόρων εντύπων.

Ζητήστε τους καταλόγους μας δωρεάν και επισκεφτείτε μας στο Διαδίκτυο: www.abio.gr

ABIO

Ήλιδος 41, 115 27 Αμπελόκηποι Αθήνα
Τηλ.: 77.07.587, 74.84.824 - Fax: 77.72.280

E-mail: info@abio.gr